

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Fél évre ..... 14 korona.
Egy negyed évre ..... 7 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

VILÁGBAN:

Egy évre ..... 32 korona.
Fél évre ..... 16 korona.
Egy negyed évre ..... 8 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAFILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
vesszak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résevény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, február 15.

Rohammal elfoglalt orosz állás.

(23 tiszt, 1200 legény a fogoly.)

Budapest, február 14. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:**Keleti harctér:**Mackensen vezértábornagy hadsere-
gének arcvonala:

Különös esemény nem történt.

József főherceg vezérezredes arc-
vonala:

Békástól délre több orosz előretörést visszautasítottunk. A valeputnai úton csapataink rohammal elfoglaltak egy orosz állást, amelynek visszaszerzésére az ellenség később már hasztalanul intézett erős ellentámadásokat. 23 tisztet és 1200 főnyi legénységet fogtunk el, 12 géppuskát, 6 aknavetőt és 3 ágyút zsákmányoltunk.

Lipót bajor herceg vezértábornagy
arcvonala:

Nincs jelenteni való.

Olasz és délkeleti harctér:Változatlan. Höfer altábornagy, a
vezérkari főnök helyettese. (Miniszter-
elnökség sajtóosztálya.)

Sikeres támadásunk Mesticanescinél.

Berlin, február 14. (Hivatalos.) A
nagyfőhadiszállás jelenti:**Nyugati harctér:**Rupprecht bajor trónörökös hadsere-
portja:

Az Ancre északi partján az ellen-
ség igen heves tüzérségi előkészítés
után és tetemes gyalogsági erők
hátréba vetésével folytatta támadásait.
Délétől két ízben támadt Serretől
délre. Mindkét támadást közelharcban
visszautasítottuk. Azokat a csapatokat
pedig, amelyek az arcvonal előtt meg-
vetették lábukat, szuronnyal elűztük.
Az Ancretől északra és délután a fo-
lyótól délre is további megerősítések
készenlétbe helyezését figyeltük meg,
amelyeket tüzérségünk hatásos meg-
semmisítő tűz alá vett egészen a Som-
meig. Más szakaszokon is az éj fo-
lyamán is erős volt a tüzérharc.

A neinet trónörökös hadsereportja:

Felderítő előretöréseink a St. Mi-
hieli hajlásban és a Vogézek nyugati
lejtőjén eredménnyel jártak.

Ki a bűnös?

A törvényhatósági bizottság mai
gyűlése tükörképe volt annak, aho-
gyan Arad város ügyeit intézik. A
mai gyűlésen éles támadások hang-
zottak el a város vezetősége ellen,
vádak korbáca suhogott a tanács
feje fölött s egyik-másik szónok az
ékekesszólás hatalmával, birkózott és a
kritika vesszejével vagdalkozott meg
nem fogható és láthatatlan ellenfe-
lekkel.

Micsoda játék ez? Van-e joga
ennek a törvényhatósági bizottságnak
arra, hogy vádolja a város vezetősé-
gét s ítéleteket mondjon a tanács
munkája felett? Ezek a törvényha-
tósági urak eljátszották a jogukat e
háborus három esztendő alatt. Mert
ez alatt az idő alatt a törvényható-
sági bizottság ülésein a közéletme-
zés kérdésében egy jóra való gondol-
lat, egy egészséges ötlet, egy kivezető
terv, egy becsületes tanácsadó szó el
nem hangzott. Ellenben elhangzott
egynehány semmitmondó interpellá-
ció, inkább a kellemetlenkedés ked-
véért, mint a dolgok irányítása cél-
jából. A törvényhatósági urak a köz-
életmezés minden veszedelmes pilla-
natában félre állottak, elhárították ma-
gukról a felelősséget, odamutattak a
tanácsra, mondván: — Az ő dolguk,
azért a város főhivatalnokai, azért
fizetjük őket, hogy gondolkozzanak
helyettünk!

A tanács gondolkozott is, hol jól,
hol rosszul, de mielőtt bármit vég-
zett volna, mindig megkérdezte a tör-
vényhatósági bizottságtól: — Jó lesz-e
így? Akarjátok?

A törvényhatósági bizottság soha
sem felelt ilyenkor, csak interpellált,
hanem sikerült egyik, vagy másik
vállalkozás. Ez bizony nem egészen
rendén való dolog. Ebben a kérdés-
ben kritikus és ítélőbíró csak az le-
gyen, aki előrelátó okos tervekkel
segítségére sietett az adminisztráció
burokratáinak. De sajnálattal kell ki-
mondanunk, hogy a törvényhatósági
bizottságban nem akadt egy radikáli-
san gondolkodó, előreszámító, mérle-
gélő fő, ki komolyan tudott volna
eleve foglalkozni a közéletmezés
problémáival bölcs útmutatással meg-
tudta volna óvni a város hivatalno-
kait a sok kísérletezéstől és kudarc-
tól. Különbösen is kritikára csak
nekünk fogyasztóknak van jogunk s
ezzel a jogunkkal élünk is, de nem
a városi tanácsesal, — hanem a tör-
vényhatósági bizottság tisztelt tagjai-
val szemben.

Keleti harctér: Lipót bajor herceg vezértábornagy
arcvonala:

A mesticanesci-i szakaszban csa-
pataink tegnap újabb eredményeket viv-
tak ki. Az oroszok több állását roham-
mal elfoglaltuk és heves ellentámadá-
sokkal szemben megtartottuk. A foglyak
száma 23 tisztre és több mint 1200 fő-
nyi legénységre, a zsákmány 3 ágyura,
12 géppengyverre és 6 aknavetőre emel-
kedett.

Mackensen vezértábornagy hadsere-
portja:A Szereth és a Duna mentén tü-
zérési harc és őrségek osztározásai.**Macedóniai harctér:**

A Cserna-hajlásban az olaszoknak
a Parahovtól keletre emelkedő magas-
lat visszaszerzésére indított támadásai
erős tüzzel dacára teljesen eredmény-
telenek maradtak. Ludendorff, első fő-
szállásmester. (Miniszterelnökség sajtó-
osztálya.)

LEGUJABB.

Éjjel 2 órakor érkezett
telefonjelentés.

Amerika háborús készülődése.

Filadelfiai jelentések szerint az amerikai
kormány semmi tanácsot nem ad kereskedelmi
hajóknak főfegyverzésére, de nem tesz az
ellen, hogy azokon ágyukat állítsanak föl
és a hajócsársaságoknak ágyukat beszállít-
kezésükre.

Az amerikai alsóház elfogadta a
flotta fejlesztésére megállapított 260
millió dolláros hadihitel és fölhatalmazta a
kormányt a hajógyáraknak, munició
gyáraknak és repülőgépeknek rek-
virálására.

Newyorki híradások szerint a kongresszu-
son indítványt nyújtanak be, hogy a kormány
amerikai hajógyárakban külföldi származású ren-
deli hajókat fejelalja le.

Newyorki jelentések szerint a kormány
meg van győződve arról, hogy Mexikó a Né-
metország és Amerika közötti háborút egy
Amerika-ellenes zavargásokra használja ki.
Caranza azt javasolta Lansingnek, hogy Ame-
rika, Mexikó és az összes semlegesek szüntes-
sék be hajóforgalmukat a hadviselőkkel s így
kényszerítsék azokat békekötésre.

Luganó. Az olasz szociálisták elhatározták,
hogy indítványukat, melyet Wilson békejavas-
latával kapcsolatban nyújtottak be a kamara-
hoz, visszavonják és a béke megkötését fogják
szorgalmazni.

Négy millió tonna elsüllyesztése után béketárgyalás.

(Hollandia közlekedhetik Indiával.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Az Associated Press jelenti: Illetékes helyről kijelentették, hogy Németország nem változtat a buvárhajókkal elkezdett politikáján, mert azt hiszik, hogy ha egy millió tonna angol és 3 millió tonna semleges hajót elsüllyesztenek és a semleges hajókat visszatartják az utazástól, — megindulnak a béketárgyalások. A buvárhajóknak eddig csak két harmadrésze van munkában, a többi hazai támaszpontján tartózkodik kiegészítése végett.

Az Havas ügynökség jelenti: André Lefèvre képviselő azt az indítványt nyújtotta be a kamarához, hogy minden semleges és szövetséges hajót, amely német tengeralattjárót elpusztít, 500.000 frankkal jutalmazza meg.

Salsbury a washingtoni szenátus alelnöke törvényjavaslatot nyújtott be a szenátushoz, hogy az amerikai kikötőket nyissák meg az entente hadihajói számára, melyek a kereskedelmi hajókat utjukban elkísérik és megvédik az esetleges támadások ellen. A törvényjavaslat lehetővé tenné, hogy az entente hadihajói amerikai vizeken cirkuljanak. Ugy hírlik, hogy a törvényjavaslatot a szenátus elfogadja, mert attól a tengeralatti háború korlátozását remélik. A javaslat az indokolásban azt fejtégeti, hogy a törvényjavaslat feltétlenül eredménnyel járna, mert az megvédené az amerikai érdekeket, anélkül, hogy Amerikának meg kellene őrizni a hadat Németországnak.

A Krakatan nevű holland teherszállító gőzös Adankból, Holland Indiából Immuen kikötőbe érkezett a németek által előírt úton, amely Begebenen át vezet. A kimeletlen tengeralatti háború kikiáltása óta ez az első kereskedelmi hajó, mely Kelet Indiából Hollandiába érkezett, vagyis ez bizonyítja, hogy Hollandia gyarmataival továbbra is fenntarthatja a kereskedelmi összeköttetést.

A londoni Lloyds ügynökség jelenti: A Solvegen norvég gőzöst, az Acetian, Park Lys her és Viktoria angol gőzösöket, a Parestia 4940 tonnás olasz hajót és a Guillemot francia halász gőzöst, valamint a Vyeva angol és Osztrik holland hajót német tengeralattjárók elsüllyesztették.

Stockholm. Egy Callach nevű angol gőzös elsüllyedt.

Luganó. A Phiarupa 3988 tonnás olasz hajón kívül német tengeralattjárók még a következő olasz gőzösöket süllyesztették el: Avanti 1728 tonnás, Doreidel 1250 tonnás és az Elbania nevű olasz gőzöst. Ezenkívül a Shakespeare és Ireland nevű angol gőzösöket.

A Lloyds ügynökség megjegyzi, hogy február 1-től 7-ikéig 125 hajót süllyesztettek el a német tengeralattjárók.

A svájci Radió-ügynökségnek jelentik Newyorkból, hogy az Orleans és a Rochester nem indultak el még Newyorkból és mindkettő ott horgonyoz a kikötőben.

Csökkentik a világitást a bécsi lakásokban.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Bécsből jelentik: Az alsóausztriai helytartó ma a következőket rendelte el:

Magánlakásokban a világitást és a fűtést a legszükségesebbre kell szorítani. A megengedett határ az, hogy magánháztartásokban világitásra nem szabad több elektromos áramot elhasználni, mint amennyit a világitótest hatvan watt áramelhasználás mellett minden lakásban este 12 óráig a vezetékből elvon. Ezt az elektromos erőt legfeljebb négy lakáoszobában szabad felhasználni. Az így kiszámított elektromos áram elosztható a mellékhelyiségekre is. Ennek a rendeletnek áthágása két ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel és három hónapi elzárással torolható meg. Ha súlyosító körülmények forognak fenn, vagy a kihágás megismétlődik, a pénzbüntetés ötezer korona lehet, elzárás pedig hat hónap. Ez a rendelet február 15-én, ma csütörtökön lépett életbe.

A helytartóság a laikus közönség felvilágosítására megmagyarázza, hogy 60 watt áramelhasználás milyen fény mennyiségnek felel meg. Megfelel két darab 25—30 gyertya erősségű izzó lámpának. Akinek három szobás lakása van, az egyidejűleg hat darab ilyen lámpát égethet. Szabadságában áll, hogy a lámpákat a lakásában tetszés szerint eloszthatja. Égethet például egy szobában hat lámpát, de akkor a másik két szobának sötétnek kell lennie, vagy két szobában három-három lámpát égethet, de a harmadik szobát nem szabad vi-

lágítani. Tehát valamennyi bécsi lakásban legfeljebb nyolc lámpát szabad égetni, mert négy szobánál többet világitani nem szabad. Akinek tehát hat szobás lakása van, az egy-egy lámpát gyújthat meg minden szobában.

Nem emelhető a villamos áram ára.

(A polgármester kérte a tanácsi javaslat elvetését.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város törvényhatósági bizottsága ma délután 4 órakor tartotta rendes havi közgyűlését, a városháza közgyűlési termében, Kintzig János főispán elnöklésével. A közgyűlés egyhangulag vette tudomásul a polgármester havi jelentését és a következő tanácsi jelentéseket: 1. a néhai Prodanovits György által tett alapítvány tárgyában, 2. özv. Goidschmidt Miksáné néhai férje által tett alapítványokra 75.000 koronát lefizetett, 3. a tanács előterjesztése a legeltetési díjaknak fölemelése tárgyában, 4. a tanács Fränki S. Józseftől 40 vaggon tüzfát vásárolt, 5. A vágatási díjaknak fölemelése, 6. A marosparti telkek. 7. A színügyi bizottság határozata az aradi Nemzeti Színház bérbeadása tárgyában.

A közgyűlés tárgysorozatának legérdekesebb pontja kétségkívül a közlekedési üzemnek fölhasználása volt, melyet lapunk más helyen ismertetünk. Élénkebb volt még a hangulat a műszaki bizottság a Groszmaunrele jéggyár bérbevitelére vonatkozó javaslatának elutasításánál és az Aradi Villamossági Részvénytársaság kérelmének tárgyalásánál

villam egységárának a magánfogyasztásban való fölemelése iránt.

Ennél a pontnál Just Ferenc a következőket mondotta: Mint a műszaki bizottság tagja, aki ott álláspontját ez ügyben részletesen kifejtette, nem szólalt volna fel, mert a tanács javaslatát elfogadja, de kénytelen felszólalni azért, mert tudomására jutott, hogy a bizottságban általa elmondottakat elferdítették, vagy félremagyarázták. Azt állítják róla, mintha ő azt mondta volna, hogy a Villamossági Részvénytársaság hamis, illetve hamisított számlákat produkált volna az általa beszerzett szén tekintetében, vagy hogy a szén szállítás társaság adott volna hamisított számlákat. Ezt ő nem mondta. Ő ilyennel sem az egyik, sem a másik társaságot nem gyanúsította, hanem azt mondotta, hogy az a társaság, mely évtizedeken át busás jövedelmeket tudott produkálni Aradon, még az esetben is, ha egy évben némi kárral járna a produkció, akkor sem követelhetné méltányosan, hogy a város viselje az ő kárát, hát még akkor, amikor legfeljebb arról lehet szó, hogy valamivel kevesebbet nyer. Mondotta továbbá azt, hogy a kérdés elbírálásánál döntő momentum tudni, hogy mik a társaságnak eddigi anyagi eredményei. Miután a bizottság ezen adatok beszerzését nem tartotta szükségesnek, utána járt a dolognak és ezennel előterjeszti ama adatokat, amelyeket a „Compas”-ból merített.

A társaság kétszer is emelte részvénytőkét. Eredetileg másfél millió volt az, aztán két és fél millióra, majd három és fél millióra emelték. Az első években csak 6—6 korona osztalékot fizettek, de az fokozatosan 10, 12, 16 sőt 18 koronára emelkedett és csak az utóbbi két évben csökkent 12—12 koronára, ami még mindig hat százalékos tiszta nyereségnek felel meg.

Ezen, míg a háborús viszonyok között is elég szép osztalék mellett, még nagyon szépen tartalékolta is, a mennyiben több mint félmillió koronát helyezett eddig tartalékba, bár ezt „banknyelven” értékesítési alapnak nevezte el, tényleg azonban ez haszontelenül.

Ilyen fényes eredmény mellett igazán nincs jogcime ennek a társaságnak az egységár fölemelést kívánhatni és nagyon meg lehet elégedve, ha a tanács javaslata szerint, felmentetik azon kötelezettsége alól, hogy április hótól kezdődően az áram árát leszállítsa. A tanács javaslatát azonban ő is elfogadja.

Nagy Sándor dr.: A villanygyár kérelméhez semmi indokoló mellékletet nem csatolt. Nem igazolta, hogy hány millió hektowattot fogyaszt Arad villanyvilágítási célra. Nem találja helyesnek, hogy a műszaki bizottság nem a közönséggel, hanem a társulattal szemben akar méltányosságot gyakorolni, a közönség rovására. A társaságnak a 2 filléres áremelés 240.000 korona jövedelem pluszt jelent, még ha a tanács javaslatát fogadná is el a törvényhatóság, akkor is százezer korona hasznot biztosít a társaságnak.

Varjassy Lajos polgármester: A törvényhatósági bizottságnak helyzete mindig akkor a legnehezebb, ha egy szakbizottság, mint jelen esetben a műszaki bizottság határozatával áll szemben. Ő az előkészítő tanácsülésben hangsúlyozta, hogy az áremelés a kisfogyasztókat sújtja, mert a nagyfogyasztóknak pauszalkötésük van a társasággal. *Sohasem örülne jobban, mint ha ezuttal a tanács javaslatát leszállítsák.* (Felkiáltások: Eljen a polgármester!)

A polgármester felszólalása után a közgyűlés egyhangulag elvetette a társaság kérelmét és a tanács ama javaslatát, hogy a törvényhatóság engedje meg, ez év végéig a 7 filléres árk számlázását.

Vilmos császár vallomása a költőnek.

(Ferenc Ferdinánd árvái a német uralkodónál.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Bécsből jelenti tudósítók: Tegnap délután Vilmos császár kihallgatáson fogadta Müller János dr. osztrák költőt, „A királyok” című történelmi dráma szerzőjét. Az író a Neue Freie Presseben számol be kihallgatásáról. A császárnak a Burg idegen fenségek számára berendezett lakosztályán néhány percig kellett várakoznia, amikor megjelent barátságosan mosolyogva Vilmos császár, erősen megszorította a költő kezét és beinvitálta dolgozó szobájába. Itt karosszékba ültek és a császár a költői alkotások értékéről beszélt, majd Müller dr. darabjáról folytatták a beszélgetést, amelynek során megbizonyosodott, hogy a császár valamennyi számottevő színpadi alkotást ismeri és tisztában van a színpad technikájának, valamint a rendezésnek összes kérdéseivel. A történelmi drámáról azt mondta, hogy annak feladata nemcsak a nyelvnek és jelmeznek korhűsége, hanem, miután minden korszaknak más és más eszméitje van, a történelmi drámának hivatása még a letűnt korszakoknak levegőjét is visszahozni.

— Tudja-e ön? — kérdezte a császár Müller dr.-tól, — hogy mi Belgiumban minden templomot és művészi értékű szobrot restauráltunk, hogy megőrizzük egy jobb kor számára. No igen, mert hiszen minket barbároknak neveznek...

Ezután a porosz szindarab írásra tértek át. A császár elmondotta, hogy ifjú korától fogva kiválóan alkalmasnak tartja a színpad számára való megírásra Theodorik keleti gót és gepida uralkodónak (aki a kereszténységet fölvette) és II. Frigyes porosz királynak, valamint V. Károly nyugat-római császárnak történetét. Képzolja el, — mondotta II. Vilmos Müller dr.-nak, — hogyha Luther Márton és V. Károly találkozott volna, ki tudja hova fejlődött volna már a német nép azóta. Itt megemlítette az író Vilmos császárnak a német birodalmi kancellárhoz intézett levelét. A császár elkömlődött és így szólt:

— Azt a levelet meg kellett írnom. Hadd tudja meg a világ, kik nem akarják az emberiséget megkímélni a további gyötrelmekről.

A továbbiakban még a németek szövetséges katonáinak vitézségét dicsérte az uralkodó. Azután így szólt:

— Mily rövid a világ emlékezőtehetsége. Ma már alig emlékeznek arra, hogy ellentelünk gyilkosoknak kélték védelmére. Hosszu idő óta most először találkoztam a konopistí kastélyból ismert Rumerskirchel báróval és az az érzés fogott el, hogy ellenségeinkre mégis nyomozó teherrel súlyosodhatik a szerajevói gyilkosság terhe. A jog és erkölcs a mi részünkön vannak, mindegy tiszta tegyvert kedvezőnek tartok a győzelem elérésére. Szent bizalommal vagyok katonai és fizikai győzelmünk iránt. Nézze meg az európai semlegesséket, nézze meg a svéd válasziggyezéket, — ezt az örökkévalóságnak szóló okiratot — mennyire értékeli békejavaslatunkat.

Napoleon lantazmagóriája a kontinentális zárlatról valóságosá vált, a mi blokádunkat Angha súlyosabban érzi, mint bármit, vagy mint bárki a világon.

Ezután így fejezte be Vilmos császár a beszélgetést: Örömmel képelem el az Önök közreműködését a mi kékzubbonyos háunk

mellett, mert ebből látom, hogy az eszmének milyen nagy az ereje.

Bécsből jelentik: Tegnap délután Vilmos császár magához hívatta Ferenc Ferdinánd báró árváját, akik udvari kocsin érkeztek a Burgba és a császár lakosztályában hosszabb időt töltöttek.

Bécs. Vilmos császár Tisza Istvánnak a már régebben adományozott I. osztályú vaskeresztet tegnap elküldötte. Vaskeresztet kaptak még: Teleszky János pénzügyminiszter, Ghillónvi János báró földművelésiügyi miniszter, Ottlik János és Lers Vilmos államtitkárok.

Hazay Samu báró lemondása

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Budapestről jelentik: Illetékes helyről nyert értesülés szerint Hazai Samu báró megváltik honvédelmi miniszteri állásától és Bécsbe költözik, ahol egy magasabb katonai hivatást fog teljesíteni. A honvédelmi miniszter, aki a losonci kerületnek képviselője, mandátumáról is le fog mondani.

Bécsből jelentik: Egészen különleges, a hadseregben máig ismeretlen misszióval bízta meg őfelsége Hazai Samu báró honvédelmi miniszter, vezérezredest, akinek érdemeit csak legutóbb is rendkívül meleg hangon tartott legfelsőbb kéziratban honorálta Károly király. Hazait tervének kivételére egyelőre felmentre a honvédelmi tárcza tényleges vezetésétől — valójában megmarad honvédelmi miniszternek — abszolút hatáskörrel, egyenesen őfelsége alá rendelve Bécsbe vezényelték és kiváló, első munkatársával, Beteska Sándor vezérkari ezredessel már meg is kezdte működését. Ez a működés főleg abban áll, hogy szigorú ellenőrzés alá veszi a monarchia mindkét részében eszközölt felmentéseket és a hadiérdek és paritás szemmeltartásával rekonstruálja. Új vezénylet tartama alatt a honvédelmi miniszterium ügyeit Szurmay altábornagy, honvédelmi államtitkár fogja intézni, míg a parlamentben Tisza István gróf miniszterelnök képviseli a távollévő minisztert.

Budapestről telefonálja tudósítók: Az összehívhatatlansági bizottság tagjai mára ülésre voltak összehívva. Az ülés azonban elmaradt. Hegedüs Zoltán, Bánffy Miklós, Hlatky Schlichter Lajos és Háromy László dr. ügyei voltak tárgyalásra tűzve. Az ülések a bizottság elnökének, Khuen-Héderváry Károly grófnak intézkedésére maradtak el és az új időpontot nem is tűzték ki.

Fővárosi tudósítók értesülése szerint az összehívhatatlansági bizottság azokat az ügyeket, melyekben a képviselők maguk tettek összehívhatatlansági bejelentést, mellőzni fogja, tekintettel arra, hogy az ilyen ügyekben nincsen vád és így érdemleges tárgyalást nem is lehetne folytatni.

Az „ARADI KOZLONY”

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohánytözsdeben —: Egyes szám ára 12 fillér.

MOZGOKEP SZÍNHÁZ.

Diana.

— Az utolsó Francesca Bertini kép az Urániában. —

Az Áradon fogalommá vált Francesca Bertini sorozat a mai képpel befejeződik. A világháború folytán lehetetlenné vált a további képek beszerzése s ezért egy jó időre le kell mondani a közönségnek arról, hogy kedveltjét, a szépek szépét, ezt a ritka megjelenésű rosz nőt láthassa. Az idény kétségtelenül legnagyobb filmjei közé a Kaméliás hölgy, Mozi csillag, Yvonne tartozott és nem is volt olyan sorozat, amelynek országszerte olyan sikere volt, mint éppen ennek. A színház igazgatósága szomorúsággal adja hírül, hogy most a sorozatnak utolsó képe kerül vetítésre: Diana, amelyben Francesca Bertini egy kémmőt játszik, aki szépségével, kacérságával, játszi könnyedséggel végzi feladatát.

Nem tudjuk, hogy e képben a forró véru színésznő szépségét, avagy játékművészetét méltassuk inkább, de egy bizonyos, hogy amit e film keretében mutat, az maga a tökéletes szépség és művészet és ha van kép, amelynek eseménye is lebilincselő, úgy ez a kép az, amely minden irányban leköti, lenyűgözi a nézőt.

A vászon született művésznője a mai képben úgy szépség és tudás dolgában jobban ragyog, mint valaha és ha erotikus megjelenése, esodas alakja, búvos szépségű ruhái maga felé fordította eddig a közönség figyelmét, most az utolsó szerepében meg fog hódítani mindenkit és addig, míg újra megjelenhetik a vásznon kecses alakja emlékeiben fog maradni minden nézőnek.

Az Apolló-színház előadásainak új rendje.

(Oswald Richárd és Szomaházy István az Apollóban.)

A záróra szabályozásáról megjelent kormányrendelet többek között kimondja, hogy a mozi színházak csak délután 5-től este 10 óráig lehetnek nyitva. Az új kormányintézkedéshez alkalmazkodva, az Apolló-színház előadásainak idejét úgy állapította meg, hogy az első előadást pontosan 5 órakor, a másodikat fél 7-kor, a harmadikat pedig negyed 9-kor kezdi meg. Az új beosztás egyáltalában nem rövidíti meg a közönséget, mert az Apolló-színház a felvonásközi szüneteknél takarítja meg azt a fél órai időt, amelyet elvont az új kormányrendelet. Az Apolló-színház előre gondoskodott kellő mennyiségű szénbeszerzésről és így semmi akadályja annak, hogy előadása alatt kellemes melegségben tartsa a nézőteret.

Az Apolló színház esütörtökön kezdi meg előadásait az új beosztás szerint. E napon másodszor kerül vetítésre Oswald Richárd szenzációs bűnügyi drámája: A borzalmak háza, a mely a szerdai premier publikumát valóságos frappirozta. Az utóbbi idők detektívkepei eltörpülnek emellett az idegtesztően érdekes dráma mellett, amelynek minden egyes jelenete új meglepetést hoz a publikum számára. A dráma mint irodalmi mű is komoly elismerést érdemel.

Péntektől kezdve a magyar publikum egyik legkedvesebb és legnépszerűbb írójának: Szomaházy Istvánnak közismert regénye: „Mesék az írógépről” kerül bemutatásra. A minden könyvolvasó ember előtt ismert regény nagyszerű alakjai vonulnak fel a filmen s élethűséggel interpretálják a kiváló író pompás írását. A legsikerültebb magyar filmek közé tartozik a „Mesék az írógépről”, amelyben a magyar kinematográfia gardájának jelesei találkoznak.

* A magyar föld ereje, a Vöröskereszt Egyesület propaganda filmje legközelebb az Urániában.

* 2 sláger esütörtökön az Erzsébet mozgószínházban. Szemről-szembe egy minden tekintetben lebilincselő gyönyörű társadalmi dráma a műsor ékessége, mely kép szenzációs tartalma a néző figyelmét minden tekintetben lebilincseli. Ezenkívül az állatszeliidítő című egy izgasmas elsőrangú artista sláger is bemutatásra kerül. Vasárnap az arany sorozat I. része Tribly.

Megszűnt a hatósági közélémezés.

(Nagy Sándor dr. visszavont indítványa. — A polgármester megnyugtató felvilágosításai.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny ma jelentette, hogy Aradváros tanácsa hétfői ülésén a hatósági üzletek beszüntetése mellett döntött. E nagyfontosságú közélémezési kérdés körül Aradváros ma délutáni közgyűlésén fődíven érdekes, s a figyelmet teljesen lekötő vita indult meg, amely után a közgyűlés egyhangulag magévátette a városi tanácsnak a közélémezési üzletek beszüntetésére vonatkozó határozatát. A mai közgyűlésen Nagy Sándor dr. részletes bírálatot gyakorolt Arad egész közélémezési politikája fölött és azt indítványozta, hogy az eddig tapasztalt hibák és mulasztások miatt a felelős tényezők ellen vizsgálat indíttassék. *Varjassy Lajos polgármesternek az egész törvényhatósági bizottságot megnyugtató felvilágosításai után azonban Nagy Sándor visszavonta indítványát.*

A mai közgyűlés eme részéről a következő tudósításunk számol be:

Lócs Rezső h. polgármester felolvasta Nagy Sándor dr. amaz indítványát, hogy a közgyűlés küldjön ki bizottságot, amely vizsgálja meg a városi közélémezés egész ügymenetét és tapasztalatait teljes részletességgel tárja a törvényhatósági bizottság elé. A tanács napirendre tért és javasolt az indítvány felett, mert már egy bizottság elvégezte a Nagy Sándor által javasolt munkát.

Nagy Sándor dr. engedelmet kért, hogy indítványát élő szóval megindokolja.

(Rossz városi üzletek.)

— Igaz ugyan — mondotta Nagy Sándor dr. — hogy egy bizottság, amelynek nem tudom ki adott mandátumot, már megvizsgálta a hatósági üzleteket, én azonban egészen mást indítványozok, mint amit ez a bizottság elvégezett. A bizottság ugyanis mérlegeket, leltárt vizsgált meg és deficiteket állapított meg. Azonban voltaképpen mi nem erre vagyunk kíváncsiak. Mi tudni akarjuk az egész közélémezési városi politika belső mechanizmusát, megszeretnénk világitva látni az egyes üzletek lebonyolítását. Jó lesz tehát, ha mélyre nézünk a dolgoknak és megállapítjuk, hogy például a Központi Takarékpénztár révén, amely a városnak tudvalevőleg folyó számlát nyitott a hatósági üzletek finanszírozása céljából, milyen veszteség érte a várost. Jó volna talán utasítani a városi főügyészt, hogy úgy a takarékpénztár, mint esetleg más egyének ellen indítsa meg a pert, amennyiben ehhez meg van a jogi alap. Engedje meg a közgyűlés, hogy végigmenjek néhány városi élelmiszer bevásárláson és kimutassam, hogy a közélémezés egész vezetése agyonizál s a mai vezetés mellett a bajokból a város nem lábálhat ki.

— Először a híres juhvásárlási üzletet akarom bemutatni. A múlt év szeptemberében a város elhatározta, hogy juhokat fog vásárolni és azok husát kiméri. Eddig Tenczlinger Károly városi kamarás, Probst Mihály és Gábor József végezték az élő állatok bevásárlását és amíg ők működtek, nem is volt baj. A városi közélémezési bizottság egyik ülésén azonban Lócs Rezső, a bizottság elnöke váratlanul bejelentette, hogy a tanács e három férfi helyett ezután Zikó Jánost bizza meg a juhok bevásárlásával. Zikó János, akit méltán illet a „papa kedvence” elnevezés, beutazta egész Erdélyt és egész a román határig ment. Harminc kilométert lovagolnia is kellett és végül azt a juhot, amelyet más egyének kilogrammonként

2 korona 40 fillérért vásároltak, 6 3 korona 30 fillérért vette meg. A birkák tele voltak rühivel és métellyel és mire Aradra kerültek, egyrészt elhullott, a másik része pedig most is betegesen a város tulajdonában van. Véleményem szerint voltaképpen nem 73000 korona a város vesztesége a juhüzleten, hanem ennél sokkal több.

— Lássuk most a város zsirüzletét. Ez az üzlet bizonyítja azt, hogy a mai rendszer mellett a városnak muszáj veszteséggel dolgoznia. A város megállapodott a sertéshizlaldával, hogy 238 darab sertést fog hizlalni, amelyhez a város 1600 mm. kukoricát ad. Megállapodott a város Simandán György hentessel, hogy a sertést, amelyet mi 4 korona 80 fillérért kaptunk élősúlyban, neki 6 korona 80 fillérért adjuk el kilogrammonként. Ezzel szemben Simandánnak kötelessége a fehér részt 20 fillérrel a maximális áron alul a városnak visszaadni, hogy a város zsirt adhasson a lakosságnak. A szalonnára kétféle maximális ár van érvényben: kilogrammonként 7 korona 60 fillér nagybani és kilogrammonként 8 korona 60 fillér kicsinybeni ár. Mi Simandántól mázsaszámra vettük át a szalonnát és a zsiradékot, tehát angyo árat kellett volna fizetnünk, ehelyett azonban Simandán a kicsinybeni 8 korona 60 filléres árat kapta tőlünk. A városnál ezt a vastag tévedést senkisémet vette észre mindaddig, amíg Bing Hugó nem figyelmeztette Lócs Rezső gazdasági tanácsnokot. Ettől fogva Simandán angyo árat kapott tőlünk. Visszamenőleg a város egyességet kötött Simandánnal, hogy a differencia fejében 200, szóval kétszáz koronát fizet vissza a hentes a városnak. Kétségtelen, hogy a városnak sokkal nagyobb kára volt ebből a tévedésből és így joga van Simandántól többet követelni. A városi tanácsnak különben sem volt joga Simandánnal a 200 koronára nézve egyességet kötni. Ez az egyesség tehát nem érvényes. Indítványozom, hogy ezt az ügyet a közgyűlés tegye át a jogügyi bizottságnak és a város kárát követelje vissza Simandántól.

— Most rátérek a sózott tengeri halra, a melyet Lócs Rezső olyan melegen ajánlott a város közönségének. A h. polgármester mindig azt hangoztatta, hogy a sózott hal áztatás után meggyarapszik s majd még tok helyett az aradi vendéglőkben is fel fogják találni, olyan finom eledel. Ehelyett azonban a sózott hal megbűdösödött és emiatt a várost károsodás érte.

— Legérdekesebb azonban a város szappanüzlete. A város 60 mm. szappant vásárolt november 16-án kilogrammonként 10 koronáért, akkor, amikor már mindenki tudta, hogy egy-két nap múlva megjelenik a szappan maximális árát megállapító kormányrendelet. Ez a rendelet a szappan kilogrammját négy korona 16 fillérben maximálta. Ha a város házában csak egy szikrányi előrelátást tanusítottak volna és nem ugranak bele a szappanvételbe, akkor most nem volna 35.000 korona veszteség. Ezekben tartam fel a város üzleteiről szerzett értesüléseimet. Meg kell azonban jegyezni, hogy még én sem tudok mindent és mivel a törvényhatóságnak joga van mindent tudni, ami a közélémezés körül történik, szükségesnek tartom, hogy olyan bizottság küldessék ki, amely a város egész közélémezési ügymenetét megvizsgálja. Ezt az indítványt legelső sorban a városi tanácsnak kellene helyeselni, mert ez megnyugtatólag hatna Arad lakosságára.

(Senki ellen nem irányul vád.)

— Rátérek ezután az Aradi Központi Takarékpénztár ügyére. Tudvalevőleg, amikor a város megkezdte a hatósági üzletekkel való operációt, 200.000 korona folyószámla kölcsönt vett fel az Aradi Takarékpénztárnál. Abban az időben Lócs Rezső helyettes polgármester kijelentette, hogy a Központi Takarékpénztár altruisztikus alapon teszi meg ajánlatát és nem tekinti a várossal való összeköttetését rideg üzletnek. Amikor a takarékpénztár megnyitotta a folyószámlát, a 200.000 korona után 6 és fél százalékot fizetett a város. Lócs Rezső nyilatkozata után már ezt is soknak kellett tekintenem. Azonban ez a takarékpénztár még azt is megtette, hogy a hatósági üzletek által hozzá beszolgáltatott összegeket nem írta a város javára, hanem külön folyószámlát nyitott minden hatósági üzletnek. A város követelését képező folyószámla 4 százalékot, a város tartozását képező folyószámla összeg után pedig 6 és fél százalék adóssági kamatot számított fel. Egy alkalommal például a városnak 220.000 korona adóssága és 259.000 korona befizetése volt és a város mégis meg volt terhelve kamatdifferenciával, mert a 259.000 korona befizetése után csak 4 százalékot, a 220.000 korona adósság után pedig 6 és fél százalékot számított a takarékpénztár. Legfuresőbb azonban az, amit a lisztüzlettel követett el a takarékpénztár. A lisztért befolyt és hozzá beutalt összeget letétszámlán kezelte és ezután egyáltalán nem fizetett kamatot s így az összeg kamatozatlanul hevert az intézetnél. Ennek tetejébe a takarékpénztár egy ezrelék külön jutalékot is számított fel a város terhére, amely több mint 4000 koronának felel meg. Ezt a jutalékot, holott semmi megegyezése nem volt erre nézve a várossal, kezelés címén számította fel a pénztézet. Ilyesmit tisztelt közgyűlés nem szabad cselekedni. Ezt az a bizottság is megállapította, amely a városi üzletek kezelését felülvizsgálta. Amikor a Központi Takarékpénztár erről értesült, levélben jelentette a polgármesternek, hogy hajlatló a letétszámla fejében 3600 koronát fizetni. Én azonban ezzel nem élegettem meg és azt kívánom, hogy a takarékpénztár minden differenciát fizessen vissza a városnak. Utasítsassék a városi ügyészi hivatal, hogy szükség esetén perrel követelje vissza a takarékpénztártól azt, ami tőle visszajár. Mivel a városi főügyész a Központi Takarékpénztár felügyelő bizottsági tagja, a város valamelyik tiszteletbeli ügyésze bizassék meg ez ügy eljuttatásával. Lehet, hogy azok a polgárok, akik a Központi Takarékpénztárnál anyagilag érdekelve vannak, némi kárt szenvednek, indítványom elfogadása által, azonban ez másodrendű kérdés, mert itt az igazság kiderítése a fontos. Amint kimutattam, az általam javasolt bizottság kiküldése egyáltalán nem felesleges, mert itt milliókról van szó és mi tisztán akarunk látni. Hangsúlyozni kívánom azonban, hogy *senkit sincs szándékomban gyanúsítani és felszólalásom senki ellen nem irányul.*

Mülek Lajos-dr. közbeszól.

Nagy Sándor: Ne tessék türelmetlenkedni. Hiszen azt is akarom indítványozni, hogy a vizsgálóbizottságba önt is kiküldjék. (Derülttség.) A közönség megnyugtatója céljából szükség van a bizottság kiküldésére.

Varjassy Lajos polgármester szólt fel ezután

és mindenre kiterjedő felvilágosítást adott ebben a fontos kérdésben.

— Nagy Sándor információi sok tekintetben tévesek — mondta a polgármester. — Az az igazság, hogy a közélémezési üzletekkel

szemben a városban elharapódzó hírek miatt és mert a városi üzletek vezetése igen költséges volt, szükségesnek tartottam, hogy hozzáértő bizottságot küldjek ki az egész üzletmenet megvizsgálása céljából. Ez a bizottság heteken át működött, azonban tevékenységét mindaddig nem akartuk nyilvánosságra hozni, amíg valamilyen határozatot nem hoztunk. Egyáltalán annak vagyok a híve, hogy amíg valami eljárás jogerősen be nincs fejezve, ne hozzuk azt nyilvánosságra. A rendőri büntető bíróság előtt folyó ügyekben is ez az álláspontom. Megbízom Baross Dezső tiszteletbeli városi számvevőt, aki esküt tett tisztviselőnek tekintendő, hogy vizsgálja át a hatósági üzletek egész kereskedelmi kezelését, készítsen leltárt és mérleget. Ennek a kívánságnak Baross minden honorárium nélkül eleget is tett. A mérleget és leltárt átadtam a Ring Géza elnöklelte alatt működött szakértő bizottságnak, amely egyes módosításoktól eltekintve a leltárt és mérleget helyesnek ismerte el. A mérleg szerint a bizottság azt konstataulta, hogy a városi üzletek 30.199 korona 50 fillér veszteséggel zárultak a múlt év december 3-án. Ami a Központi Takarékpénztár ügyét illeti, tény, hogy a takarékpénztár a passzív számlán lévő összeg után 6 és $\frac{1}{2}$ az aktív folyószámlán lévő összeg után pedig 4 százalékot számított, a lisztből befolyó összeget letét gyanánt kezelte és a város javára kamatot nem számított. A takarékpénztár tényleg 4500 korona kezelési jutalékot számított fel a város terhére. A szakbizottságnak az volt a véleménye, hogy ezt a jutalékot a takarékpénztár jogosan számította fel, mert rendkívül nagy munkát végzett. A liszt letéti számlára vonatkozólag a bizottság azt kívánta, hogy múlt év március elsejéig visszamenőleg a takarékpénztár 4 százalékot fizessen a városnak.

(Árusítsanak a kereskedők.)

— Az általam kiküldött szakbizottság a tapasztalatok alapján azt javasolta a városi tanácsnak, hogy március elsejétől fogva szüntesse be a hatósági üzleteket, a lisztközponthoz kivételével és a fontosabb élelmicikket árusítását bizzza a kereskedőkre. Nem vitkolom, tekintetes törvényhatósági bizottság, hogy úgy én, mint a városi tanács régebben ellene voltunk annak, hogy az élelmi cikkeket a kereskedők árusítsák, mert egyik kereskedő (Felkiáltás: Spitéler) nagyobb visszaélést követett el és ez bizalmatlanságot szült a városban. Régebben a lisztet 7—8 nagykereskedő vette át a várostól és ők tovább adták a kiskereskedőknek, amely rendszer lehetővé tette, hogy a lisztet kicempésszék a városhól. A most életben lévő jegyrendszer azonban teljes biztonságot nyújt arra nézve, hogy a jövőben visszaélések nem történhetnek, ha a kereskedők fogják árusítani a lisztet és a többi élelmiciket.

— Rátérek most a Nagy Sándor által felhozott bevásárlási esetekre, amelyeket a közgyűlés humorosan fogadott. Pedig ez egyáltalán nem tréfas ügy. A juhvásárlást illetőleg ki kell jelentenem, hogy régebben tényleg Tenezlinger, Probszt és Gábor Józsa vásárolták a juhokat. A tanács soknak írtott erre a célra három tagu bizottságot, különösen ha tudjuk, hogy egyedül csak Gábor Józsa volt szakértő. Elhatároztuk tehát, hogy Gábor Józst és Zikó Jánost, aki hosszú ideig gazdálkodó volt, fogjuk kiküldeni juhokat vásárolni. Ki kell azonban jelenteni, hogy nem minden juhot Zikó János vásárolt s ő leginkább csak megtekintette az állatokat, míg a bevásárlást Gábor Józsa végezte. Kétségtelen, hogy ők jó juhokat vásároltak, azonban az erdélyi menekülés követ-

kezében Áradot is elárasztották az erdélyi szarvasmarhák, juhok és így a város nem tudott tudadni az általa vásárolt juhokon. Ezek az állatok azonban még mindég meg vannak és senkisé tudja, vajon az üzlet lebonyolítása veszteséggel fog-e járni. Szerintem igazságtalan dolog Zikó Jánost pellengére állítani. Ami a Simandán-féle ügyet illeti, elismerem, hogy itt a tanács tévedett. De itt sem hibáztatható a tanács, inkább az volt a baj, hogy nem kaphattunk elég kukoricát és a sertések nem hizhattak meg úgy, mint kellett volna és emiatt érte veszteség a várost. Különben is az ügy anyagi része már reparálva van. Szerintem mindenesetre helyes, ha ezt az ügyet átesszük a jogügyi bizottsághoz és az mondjon véleményt, hogy mennyit követelhet a város Simandán Györgyön. Ami a halüzletet illeti, kijelentem, hogy abból a város nyereséggel került ki, mert az elado még drágábban vette vissza tőlünk, mint ahogy mi vásároltuk. A szappanvásárlásra vonatkozólag kijelenthetem, hogy tényleg 10 koronáért vettük kilommonként és most 14 koronáért is eladhatnánk. Már felírtunk a kereskedelmi miniszterhez, engedje meg, hogy kivételesen a maximális árnál drágábban adhassuk el. Még ha az egész szappankészletet eltezzük és a háboru után adjuk is el, akkor sem veszünk rajta.

(Bezárják a hatósági üzleteket.)

— Ezekben voltam bátor, összefoglalni az ügyre vonatkozó jelentésemet. Ami a közlelmezési üzletek deficitjét illeti, az most már alig 25000 koronára zsugorodott össze és épen azért, hogy további anyagi kellemetlenségek ne ériék a várost, szükségesnek tartotta a tanács a hatósági üzletek bezárását. Nagy Sándor javaslatai most már két pontban foglalhatók össze: a Simandán ügyre és arra, hogy a közgyűlés visszakövetelje-e a Központi Takarékpénztártól a 4500 korona kezelési jutalékot. Szükségesnek tartja-e a közgyűlés, hogy ezt a két kérdést a jogügyi bizottsághoz utaljuk. A Központi Takarékpénztár ügyére vonatkozólag megjegyzem, hogy a városi főügyész kijelentette, hogy amennyiben a város és a takarékpénztár között átkidalhatlan ellentét támad, ő lemond a takarékpénztári felügyelő bizottsági állásáról. Végül reflektálnom kell Nagy Sándornak arra a javaslatára, hogy bizottság küldessék ki, amely vizsgálatot indítson a hatósági üzletek vezetése miatt. Én kijelentem, hogy semmiféle vizsgálatról nem félek, mert a város vezetősége igazságosan és korrektül járt el, meg kell azonban jegyezni, hogy nekem egyénileg igen rosszul esnek, önérzetemet sértené és munkámban hátráltatna, ha ilyen bizottság küldetné ki.

A közgyűlés általános helyesléssel fogadta a polgármester felvilágosító szavait és ezután Nagy Sándor kijelentette, hogy a vizsgáló bizottság kiküldésére vonatkozó javaslatát visszavonja.

(Ami jár a Központi Takaréknak.)

Utána Mülek Lajos dr. szólalt fel és kijelentette, hogy tárgyilagossá szemmel nézve, a legnagyobb dolgok is összezsugorodnak. Így történt ez a jelen esetben is. Ugy a közgyűlés, mint a közlelmezési bizottság mindenkor a város érdekeit szolgálja és mindenki legjobb tudása szerint igyekszik megfelelni a kötelességének. Most nincs más hátra, mint a multak tapasztalataiból levonni a tanulságokat és a közlelmezés kérdését szakértő kézre kell bízni. A Központi Takarékpénztár, véleménye szerint, korrektül járt el.

Bing Hugó véleménye szerint a Központi Takarékpénztár a különböző folyószámlák ve-

zetésével olyan nagy munkát végzett, hogy egy ezrelék jutaléknak megfelelő 4500 koronát megérdemli.

Kintzig János főispán ramutatott végül arra, hogy a hatósági üzleteknél mutatkozó 30000 korona differencia a tengeri halak eladásával, valamint a birkák leltári árának megváltoztatása következtében 12000 koronára olvad le. A főispán ezután szavazásra tette fel a Központi Takarékpénztár jutalék összegére és Simandán felé zsrüzletre vonatkozó kérdést. A kérdés feltevéséhez hozzászóltak Priegl István dr., Varjassy Lajos dr. és Nagy Sándor.

A közgyűlés úgy döntött, hogy a Simandán féle üzletet átteszi a jogügyi bizottsághoz, ellenben a Központi Takarékpénztár 4500 korona jutalékát meghagyja a pénzügynek. Huszonketten szavaztak a mellett, hogy a takarékpénztár fizesse vissza a városnak a 4500 koronát és huszonheten nem kívánták az összeg visszafizetését.

'RODALOM ES MÜVESZET.

Színházi műsor:

Csütörtökön: 3 a kislány, operett.

Pénteken: Ujdonság először: A kék róka.

* **Udvari Opera.** Budapestről telefonálja tudósítónk: Mint már a lapok jelentették, nem régen tervbe vették, hogy a Magyar Királyi Operaházat udvari színházzá fogják át-szervezni. Az erre vonatkozó összes előkészületek már megtörténtek és az ügy már befejezettnek is tekinthető. Az Operaháznak udvari színházzá való átszervezéséről április 11-ikén megjelenő királyi rendelet fog intézkedni. Az udvari színház élén továbbra is Bánffy Miklós marad. Mikor a király Budapesten fog tartózkodni, gyakori vendége lesz az udvari színháznak.

* **Előadás a birtokpolitikáról és a többtermelésről.** Bizony László ióvárosi hírlapíró és közgazdasági író, a Kőlcsey Egyesület meghívására a hó 18-án, vasárnap délután 5 órakor szabad előadást tart a birtokpolitika és a többtermelés kérdéseiről. Bizony László a fiatal szakírói gárda egyik sokat ígérő tagja, akinek számos munkája keltett nagy feltűnést és elismerést. Ebben a téli időnyben aradi előadása lesz a harmadik. Decemberben ugyancsak a birtokpolitika és a többtermelés kérdéseiről Budapesten tartott nagyszerű előadást, amelyet legutóbb Szegeden ismételt meg, igen nagy érdeklődés mellett. Előadása nálunk is bizton úgy a társadalom, mint a gazdasági és pénzügyi életünk körében nagy érdeklődéssel fog találkozni. A Kőlcsey Egyesület elnöksége meghívja erre az előadásra mindazokat, akik a fontos kérdések iránt érdeklődnek, memtagok is díjtalanul vehetnek részt az előadáson.

* **A színház hírei.** A közönség figyelmébe. Tekintettel az újabb záróra rendeletre, további intézkedésig a színi előadások kezdete a következőkben változik. Az esti előadások kezdete csütörtök, folyó hó 15-től esti 7 óra, a délutáni előadások kezdete szombat, folyó hó 17-től délután 3 órakor lesz. *Kék róka.* Herczeg Ferenc legújabb vígjátéka pénteken kerül bemutatásra. Két női szerep van a darabban. Ezeket Harsányi Margit és Kieffer Lujza játsszák. Szendrey igazgató, Kiss Miklós és Kertész Dezső játsszák a főszerpeket. Kell-e ennél kitünőbb szereposztás? *Ifjúsági előadás.* Szombaton délután három órakor A faluroszsa 100 arany pályadíjjal kitüntetett népszínmű kerül színi a főszerpeketben Z. Váradi Margit, Barries, Polgár, Várnai, Győző, Delli, Dóri T. Benkóné, Heppesné stb.

* **A Róna—Tarnay hangverseny** a záróra rendelet intézkedése miatt egyelőre elmarad.

Angol kikötőkben a német buvárhajók.

(Részlet az entente a blokád miatt.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Az angol felsőház ma ülést tartott, melyen az új tengeralatti háború dolgában érdekes felszólalások hangzottak el. Beresford a tengeralattjáró háború elleni védelemről szólva megkérdezte a kormányt, hogy tervbe van-e véve új kereskedelmi hajók építése és gondoltak-e a veszteségek pótlására? Szaporították-e a hadihajók számát és végül az akna készleteket megnövelték-e és szaporították-e a torpedórombolók számát. A háború kitörése óta Anglia több, mint négy millió tonnát veszített el és ezeket a veszteségeket ki kell egyenlíteni. Beszédében megjegyezte, hogy Angliának nincs oka a rémületre és reméli, hogy az új tengeralatti háború és az új zárlat nem ijeszti meg az angolokat, mert ezek az intézkedések csupán kíséreltek arra, hogy a semlegeseket visszatartsák és megfélemlítsék, hogy hajóikat ne engedjék ki kikötőikből. Ezt a semlegesek, vagy megteszik, vagy nem. A németek azt hiszik, hogy az angol tengerészek kikötőkben fognak ezennel maradni. Ebben azonban nagyon tévednek. Azok a tengerészek, akiknek hajóik egyszer, vagy akár kétszer is elpusztult, azok vissza fognak térni és harmadszor is jelentkezni fognak szolgálatra. Teljesen bízik abban, hogy a tengernagyi hivatalnak a tengeralattiak ellen folytatott hadjárata sikeres lesz és a barbárokat meg fogja semmisíteni. Annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy hat hét alatt az angolok le fogják győzni a német tengeralattjárókat.

Ezután Lytton lord beszélt. Kijelentette, hogy minden eszközt a legnagyobb eréllyel felhasználhat, hogy a világ kereskedelmi forgalmát biztosítsák. Anglia ebben a háborúban a tengeri rendőrszolgálatot fog teljesíteni, mert meg fogja védeni a hajókat a kalózkodásoktól és Németország pedig a rabló szerepét játssza. Végül kijelenti, hogy dacára annak, hogy a tengeralatti háború még két hete sem tart, a megtett intézkedések már is jelentékeny eredménnyel jártak.

Curson volt a következő felszólaló. A helyzet nem olyan rossz — mondja — mint ahogy gondolják. 1914-ben az angol kereskedelmi tengerészetnek 3890 hajója volt 16850000 tonna tartalommal. Január 1-én ez a tonnatartalom csak mintegy öt-hat százalékkal volt kevesebb.

Jellicoe tengernagy azt hangoztatta, hogy a német tengeralattjárók számára meg van elégedve, mert tudja, hogy azok sohasem fognak visszatérni hazájukba.

Páris. A hadügyminiszterium közli, hogy február 12-én délután öt órakor az Alur torkolatánál ellenséges tengeralattjáró jelent meg és a partra hat lövést adott le. A parti ütegek tüzelést indítottak a tengeralattjáró ellen, amely mikor eltalálták, hirtelen a víz alá bukkant. A bombázásnak öt áldozata van, míg a katonai kár csak jelentéktelen.

Wilson elnök az entente államok kormányainak felszólítást küldött, hogy együttesen állapítsák meg a kellő intézkedéseket a kereskedelmi hajók forgalmának biztosítása érdekében.

A francia és az olasz sajtó megállapítja, hogy a tengeralatti háborúban a francia és az olasz flotta teljesen tehetetlenek és a német tengeralattjárók ellen nincsenek kellőképpen fel-

készültek, hogy Olaszország a szigorított blokádot nem viselheti el sokáig.

A Corriere de la Seranak jelentik Londonból: Az angol kikötők előtt a német buvárhajók nagy tevékenységet fejtenek ki. Nagyszámu tengeralattjárók kell működni az angol kikötők előtt.

György angol király adjutánsa Habeood lord a Timesben egy felhívást tesz közzé, melyben arról ír, hogy azoknak a német tengeralattjáróknak a legénységét, melyek kórház-hajókat sülyesztenek el, kalózként kezeljék és könyörtelenül akasszák fal. Felszólítja az angol kormányt, hogy így bánjanak el azokkal az ellenséges tengerészekkel is, akik figyelmetlen néikül sülyesztenek el felfegyverzett, vagy angol kereskedelmi hajókat.

Nők szervezik

a női hadimunkát.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Azt a nagy feladatot, amelyet Németország a polgári hadiszolgálat kérdésével kapcsolatban maga elé tűzött, lassan-lassan, lépésről-lépésre valóra váltja. Egy egységes, minden ízében harmonizáló és összefüggő szervezetet teremt, amelyben helyet kap a társadalomnak minden rétege, férfiak és nők egyaránt. A polgári hadiszolgálatról szóló törvénynek a férfiakra vonatkozó részét, a lehetőség szerint, már életbeléptette a német birodalmi kormány, most a női munkaerőnek a háborús célokra való kihasználásával foglalkozik és megteremti azt a szervezetet, amelynek keretében a női munkát oly módon értékesítheti, mint az a fentemlített törvénynek leginkább megfelel.

Noha manapság egyáltalán nincs hiány női munkaerőben, sőt előreláthatólag a női munkaerő kínálata nem fog kisebbedni, mindazonáltal az a hadihivatal, amelynek kötelessége a törvénynek ezt a részét végrehajtani — elhatározta, hogy a női munka részére, a hivatal keretén belül, egészen külön álló szervezetet teremt, amely kizárólag a női munkának a háborúban való felhasználásával fog foglalkozni. Általában az összes hadihivatalok erre való tekintettel rendezkedtek be. Ezeknek a szervezeteknek a vezetésével nőket bíztak meg, akiknek eddigi szociális tevékenysége elég garanciát nyújt arra nézve, hogy munkásságukat ebben az irányban is sikeresen fogják folytatni.

Megalkották ezenkívül az úgynevezett női munkaközpontot, melynek vezetését Luders Amália dr. kisasszonyra bízták s amelynek kötelességévé tették, hogy egyrészt felügyeljen a hadihivatalok mellé beosztott és a női munkaerők kihasználásával foglalkozó női szervezetekre, másrészt, hogy ezeket a hivatalokat mindenütt sürgősen megszervezze.

A női munkaközpont és alárendelt szervezetei számára a hadihivatal általános irányelveket állították fel, melyeknek a következők: A női munkaközpont feladata, hogy minden eszköz igénybevételével magasabb produktivitást érjen el és a nők munkaerejét és akaratát a lehetőségig fokozza. Kötelességévé tették a női munkaközpontnak azt is, hogy azokat a munkakörülményeket, melyek a nők elé tornyosulnak, lehetőleg elhárítsák. Emellett olyan intézményeket is berendezésnek állítanak fel, amelyek a

dolgozó nőkhez tartozó családtagok jólétével törődnek s ezáltal a nők munkakészségét fokozzák. Ilyenek: ápolóhelyek felállítása, gyermekkertek létesítése, csecsemőgondozó otthonok berendezése.

A női munkaközpont feladatait a hadi és polgári hivatalok a lehetőség szerint segítik elő. A dolgozó nőkről és családjaikról való szociális gondolkodást abból a szempontból kell megítélni, hogy a nők eszközök egy magasabb cél szolgálatában s ezt a célt mindenekelőtt szem előtt kell tartani s ez a cél nem más, mint az összes hadiszükségleteknek lehetőségig való előállítás.

Tárgyalások Amerika

és Berlin közt?

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A Vossische Zeitung hitelesnek látszó washingtoni jelentés alapján azt a hírt közli, hogy az amerikai svéd követ és az amerikai svájci követ lépéseket tett abban az irányban, hogy Berlin és Washington között közeledést létesítsenek. Ez a lépés semleges államoktól indult ki és nem Németországtól. Az akció azt eredményezte, hogy Wilson elnök új tárgyalásokat folytat a hadügyi és a tengerészeti államtitkárokkal és Huuse ezredessel.

A Wolff-ügynökség jelenti: Ebből a hivatalos jelentésből nem szabad azt a következtetést levonni, mintha az amerikai kormány és német kormány között tárgyalások lennének folyamatban, vagy mintha ilyen tárgyalások lennének tervbe véve. Németország és szövetségesei a bejelentett tengeralatti háború rendíthetetlen folytatására el vannak tökévelve és ebben a kérdésben sem Amerikával, sem más állammal tárgyalásba bocsátkozni nem hajlandók.

A Times washingtoni jelentése szerint Amerikában a legellentétebb áramlatok vannak a háború ellen és mellett. Mindkét párt heves akciókat folytat. A pacifisták pártja nagy propagandát fejt ki a háború ellen. Brian a hivatalos köröknél mindent megkísérel, hogy a háborút elhalassza. A hivatalos körök véleménye szerint a helyzetet a legnagyobb pesszimizmussal kell tekinteni. Az elnök számos levelet kap az ország minden részéről, melyekben felszólítják, hogy a békét minden körülmények között őrizze meg. Az elnök, aki Lansinggal és tanácsadóival állandóan tanácskozik, a közvélemény megnyugtatóására minden intézkedést megtett egy esetleges háború elkerülésére, de abban, hogy a kormány elrendelte a kereskedelmi hajók felfegyverzését, azt látják, hogy Amerika arra vár, hogy a szigorított tengeralatti háborúból kifolyólag egy amerikai állampolgár életét veszítse és ekkor nyomban megüzenik Németországnak a háborút, mert arra számítanak, hogy ebben az esetben az egész Amerika, mint egy ember az elnök mellé fog állani.

A Wolff-ügynökség megerősíti azt a hírt, hogy Tarnowszkynak a monarchia amerikai nagykövetének eddig nem nyílt alkalma, hogy megbízó levelét átadja.

Newyork. A hajóstársaságok felszólítást kaptak, hogy hajóikat fegyverezzék fel. Az államtanács véleménye szerint ez a lépés semmiféle ellenséges momentumot nem tartalmaz Németországgal szemben.

HIREK.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Wilson hajlandó tárgyalni Németországgal.

A Daily News szerint a német tengeralattjárók sikere naponta 5 százalékkal nő.

Berlin. Ma indult el az első holland különvonat, hogy szénét szállítson Németországból.

Bécsből jelentik: Ujból megállapítják, hogy a svájci kormány közbelépését Washingtonban nem tette volna meg, ha Wilson nem volna hajlandó megkísérélni a tárgyalások folytatását Németországgal. Amerikában még nem adtak föl minden reményt a békés fordulatra, bár a helyzet egyelőre teljesen bizonytalan.

Madrid. A minisztertanács naponként órák hosszáig ült együtt, hogy megbeszélje azokat az intézkedéseket, amelyek a tengeralattjáró háborúval kapcsolatos gazdasági nehézségek leküzdésére szükségesek. A belügyminiszter figyelmeztette a sajtót, hogy tartózkodjék bármelyik hadviselő félnek támadásától. Szükségesnek tartja, hogy a tendenciás híreket neki terjedésük elő megjelenés előtt. A hamis hírek közlését szigorúan büntetik. Egy saragossai kiadót súlyosan elmarasztaltak, mert Franciaországot sértő röpíratot hozott forgalomba. A tengerészeti miniszter kijelentette, hogy minden egyes megtorpedozásról azonnal értesíteni fogja a sajtót, hogy a vaklármát megakadályozza.

Haigh átkarja törni frontunkat.

(Az entente a központiak ütökártváiról.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Az Havas-ügynökség tudósítójának Haigh angol tábornok a következőket mondotta: A nyugati fronton kell várunk a döntési, amelyet az entente csapatai frontátöréssel fognak kísérni, mert állóhárcra a mozgóbare következik. Az 1917-ik év meg fogja hozni a döntést, ideán a békét is, de ha Németországot nem sikerül az ideán végleg legyőzni, akkor a szövetségesek át fogják vinni a háborút a jövő esztendőre, mert megmásíthatatlan szándékuk az állandó béke érdekében Németországnak teljes letörése.

A Kölnische Zeitung szerint a turini Szaripa katonai szakirója azt írja, hogy a központi hatalmak hadvezetésében a román vállalkozás óta nagyváltás állott be. A szövetségeseknek most már csak két ütökártvája van kezükben: vagy egy nyugati offenzíva Hindenburg vagy Mackensen vezérlete alatt, vagy a kiméketlen tengeralattjáró harc.

Francia lapok szerint azokat az orosz csapatokat, amelyek Kelet-Szibériában éveken át Japánnal néztek farkasszemét, visszavonják és Európában fogják fölhasználni.

Genf. Foch tábornok ideérkezett jelentések szerint orosz csapatokat kapott megerősítésül.

Stockholm. Briand és Lloyd Georg tegnapelőtt Pétervárra átutazóban ideérkeztek.

Letartóztatott igazgató.

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Szegedi Béla 36 éves budapesti lakost, a „Hunnia” kereskedelmi részvénytársaság vezérigazgatóját a budapesti rendőrség ma különböző csalások miatt letartóztatta. Szegedi Béla több kereskedőt károsított meg kisebb-nagyobb összegek erejéig. Herz Sámuel szappangyárosnak egy waggon faggyut ígért és 21500 korona előleget vett föl rá. Lederer Sámueltól fél waggon burgonyára 500 korona előleget kért. Szabó Józseftől 1000 koronát esalt ki. Stern Imre kereskedőnek cukrot helyezett kilátásba 1800 korona előleg fejében. Blau Mór esacai kereskedőtől burgonyára 1800 koronát esalt ki.

Szegedi vezérigazgatót Herz Sámuel szappangyáros jelentette föl elsőnek és elmondotta, hogy amikor erélyesen lépett föl vele szemben, 12.000 koronát visszafizetett neki. Miután egy másútnan érkeztek ellene a feljelentések, a főkapitányság ma letartóztatta Szegedi Bélát és átkecsértette a királyi ügyészség fogházába.

— **Kihallgatás a királynál.** Bécsből jelentik: A király ma kihallgatáson fogadta Krobotin hadügyminisztert és Henrik Ferdinánd főherceget.

— **Vilmos császár Berlinben.** Berlinből jelentik: Vilmos császár ma reggel ideérkezett.

— **Változás a külügyminisztériumban.** Bécsből jelentik: Montlong lovag udvari és miniszteri tanácsos, a külügyminisztérium sajtóosztályának főnöke, távozik hivatalából és külső szolgálatot fog teljesíteni.

— **A kormány megtéríti a háborns károkat.** A belügyminiszternek egyenesen szenzációs rendelete érkezett Aradra. Eszerint össze kell írni az ország összes városaiban és községeiben azokat a károkat, melyeket azok a háború folytán szenvedtek. A törvényhatóságok kötelesek részletes kimutatást küldeni azokról a rendkívüli költségekről, melyek az alkalmazottak és tisztviselők javadalmazásának emelése, az ellenséges betörések által okozott károk, a menekültek ellátása, a közélet javítása és a mozgósítással kapcsolatos teendők révén támadtak. A kormánynak az a terve, hogy a városoknak és községeknek ezt a rendkívüli költségvetését megtéríti.

— **Ford kudarc.** Kopenhágából jelentik: A Ford-főle hágai békekonferencia főtákará azt az utasítást kapta, hogy irodáját március elsejével oszlassa föl. Ez megerősíti azokat a híradásokat, hogy Ford föl hagy békétörékvésivel.

— **Halálozás.** Budits Ádám, zenedei tanár és szőlőnagybirtokos február 13-án életének 84-ik évében elhunyt. Temetése esütörtök délután fél 4 órakor lesz a Pöltenberg Ernő utca 2-3. számú házból.

— **A Times papírhánya.** Berlinből jelentik: Londoni jelentések szerint a Times a papírhányra való tekintettel csökkenteni fogja példányszámát, még pedig úgy, hogy egy példányt több házból köröznek. A papírhány az előfizetési díjakat egy példányra

— **Mi lesz a veszprémi püspök?** Budapestről telefonálja tudósítónk: Hornig Károly báró veszprémi püspök utódjául Csizsárik János dr. veszprémi kanonokot és Mikes János gróf szombathelyi püspök nevét emlegetik. Ha Mikes János gróf foglalná el a veszprémi püspökséget, úgy a szombathelyi püspök Hohentotho Egon herceg, nagyszombati plébános lesz. A bíborosi méltóságnak három jelöltje van. Az első Majláth Gusztáv gróf erdélyi püspök, aztán Szmeccsányi Lajos egri érsek és Váradi L. Árpád kalocsai érsek. A legvalószínűbb Majláth Gusztáv gróf kinevezése, aki a római katolikus püspökök között rangidős.

— **Kiüntetés.** Ófelsége Petrán Sándor 305. honvéd gyalogezredhez beosztott 5. honvéd gyalogezredbeli századosnak a hadidiszciplinens harmadosztályú vaskoronarendet díjmentesen adományozta az ellenség előtt tanúsított vitéz és eredményteljes magatartása elismerésül és most újabban a másodosztályú vaskereszttel lett kitüntetve. A signum laudis már régebben megkapta.

Részt vett Brassó visszafoglalásánál is és ott is kitüntette magát.

— **Akit felmentése után tartóztatnak le.** Budapestről jelentik: Bacher Antal ügynök két év előtt megismerte Bathazár Győzőné fogadott leányát s hamarosan megkérte a kezét. A vőlegény elmondta jövendő anyósának, hogy vagyonos ember, Erzsébetfalván haza és nagy összegű biztosítása van. Nagynénje, Schilling Alajosné megerősítette ezeket az állításokat, úgy, hogy a vőlegény nemcsak a leányt kapta meg, hanem háromezer korona készpénzt is. A fiatalok megesküdtek s a mézes-heteket az Adria-szállóban kívánták eltölteni, de két nap után kitétek őket a hotelből, mert a szoba bérét nem tudták kifizetni. Erre az anyós a vagyontalan vő ellen család miatt följelentést tett s a bíróság elé idézte a jöteki nagynénit. Ma volt a főtárgyalás, de a tanúk olyan elmentmondóan vallottak, hogy a bíróság meg sem eskette őket, az ügyészség elejtette a vádat s a bíróság a vádlottakat felmentette. A vádlott boldog arccal épen távozni akart, amikor odalépett hozzá egy tőhadnagy és letartóztatta, mert Bacher hosszú idő óta katonaszökevény.

— **A Történelmi Társulat elnökválasztása.** Budapestről jelentik: Az Akadémia termében holnap délután lesz a Magyar Történelmi Társulat rendkívüli közgyűlése, amelyen Thaloczy Lajos halálával megüresedett elnöki széket fognak betölteni. Az elnöki székre eleinte Andrássy Gyula gróf, vagy Klebersberg Kunó gróf közoktatásügyi államtitkár volt kiszemelve. Andrássy Gyula gróf jelölését azonban elejtették és így egyhangulag Klebersberg Kunót választják meg.

— **Büntetés lakásbéremelés miatt.** Weil Károly dr. rendőrfogalmazó, rendőri büntetőbíró Rugner Róza Eötvös-utcai háztulajdonosnő indokolatlan lakásfelmondásért 200 korona pénzbüntetésre, Sági Sarolta háztulajdonosnő, aki egyik lakójának lakbérét fel akarta emelni, s amikor a lakó tiltakozott ellene, fel akart mondani, 300 korona pénzbüntetésre ítélte és a lakásfelmondásokat érvénytelenítette. Béni Jánosné aradi kofaasszony liztett árusított maximális áron felül. Weil Károly dr. rendőrbíró ezért nyolc napi elzárásra és 100 korona pénzbüntetésre ítélte.

— **A Ház elnöke gyógyul.** Budapestről telefonálja tudósítónk: Beotny Pál, a képviselőház elnökének állapotában javulás állott be. Környezete és orvosai szerint az elnök tavaszra átveheti közéleti működését.

LEGUJABB.

Réggel 3 óraker érkezett telefonjelentés.

Nem enyhül a buvárhajó harc.

A Wolff-ügynökség jelenti: Külföldről újabb hírek érkeznek, amelyek azt híresztelik, hogy Amerikára való tekintettel a tengeralattjáró harcot és aknák lerakását gyöngítettük, vagy gyöngíteni szándékozzuk. A semlegesekre való tekintettel újból megerősítjük azt a határozott kijelentésünket, melyet első ízben terjesztettünk elő, miszerint a tengeralattjáró harcot korlátozni semmi körülmények között nem fogjuk.

Reuter jelentés: A Sant Lambert angol gőzös és a Bradley és Dale halászgőzösök elsüllyedtek.

A Stefani ügynökség jelenti: Február 11-én tengeri repülőink egy csoportja Polára

romboló és gyújtó bombákat vetett, amelyek az arzenált és a hajókikötőt találták. Összes repülőnk sértetlenül tértek vissza támaszpontjukra. Február 12-én reggel öt óraker Brindisi felett néhány ellenséges repülőgépek bombákat vetett le, amelyek magánházakat és a 45. sz. kórházvonatot találtak. Három polgár és két egézségügyi katona megsebesült.

Illetékes helyről e hiradáshoz hozzáteszik: Február 11-én három ellenséges repülő tényleg megjelent Póla felett és a tengerbe és a part mellett bombákat dobott le. Brindisire vonatkozólag utalunk, a flottaparancsnokság megfelelő hivatalos jelentéseire.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti este: Egyik frontról sem jelentenek nagyobb harci eseményt.

— A katonák egyházi esketése. Glatzfelder Gyula dr. megyéspüspök most kiadott pásztorlevelében utasítást közöl a katonák esketése tárgyában. Felhatalmazza a püspök a papságot, hogy az esketést kérő katonákat sürgősség fenforogása esetén három hirdetés aól, utólagos bejelentés kötelezettsége mellett, felmenthessék és megeskethessék. Minden katonaesküvőnél mindenekelőtt megállapítandó azonban, hogy a sürgősség esete fenforog-e, vagy sem? Sürgős az esketés, ha a katonajegyes beosztatott már a menetszázádba, vagy pedig a harcterről kapott rövid lejáratu szabadságot. Ilyenkor a véglegény kötele a pap előtt esküt tenni szabad állapotáról és csak ennek megtörténte után eskethető meg. Ha a sürgősség esete fenforog, úgy sürgőnyileg kell a tábortól papi hivataltól felmentést kérni a hirdetések, illetve a fenforogó akadályok aól.

— Primadonna, aki újságot árul. Budapestről jelentik: A háboru hajótöröttjei közt, akik utcai alakokká lettek, van egy idősebb nő, aki viseletet, de tiszta ruhában — újságot árul. Rendesen a kávéházakat keresi fel s azokban igyekszik tudadni lapjain. Aki szóba áll vele, annak elmondja szomorú históriáját s Madleine Caillardnak hívják, a svájci Lausában született. Unnepelt színésznő volt hazájában, majd a parisi St. Martin-színházhoz szerződött, amelynek csakhamar primadonnája lett. A francia fővárosban megismerkedett egy magyar emberrel, aki gyárosnak adta ki magát, de amint később kiderült, hamiskartyázásból élt. Feleségül ment ehhez a magyar szélhámoshoz, akit Kertész Lajosnak hívtak. A férfi a házasságkötéstől kezdve teljesen az ő keresményéből élt. Husz évet töltöttek együtt. Egyre vesztett a művészi hírnevéből, végre egészen kikopott a színházakból. Féjét nem bírta elhagyni, mert szerette. Amikor Párisban letartóztatták Kertészt s régebbi bűneiért kiadták a magyar hatóságoknak ő is utána utazott Magyarországra. Kertész még a háboru előtt meghalt a vizsgálati fogságban. A szerencsétlen asszony is beteg lett, kórházba került, majd föléscapott rikkancsnak, mert más munkára képtelen volt. Így lett az egykori primadonnából újságárul, akitől valaha ezúri L. H. Rosny, a párisi Journal-ban: „Madame Caillard új csillag a színház egén.”

— Hadi jótékonyág. Az Aradi Első Takarékpénztár az aradi hadbavonultak hátramaradtjainak felsegélyezésére Arad város polgármestere kezéhez 1000 koronát adományozott.

— Felrobbant bánya. Hannoverből jelentik: Ehenből jelentik, hogy Hannover mellett az Einigkei nevű bányában a robbanó anyagok felgyulladtak s felrobbantak. A robbanás után tűz ütött ki. A kifejlődött gázok 31 ember megölték, több bányász pedig öntudatát vesztette el. Súlyosabb sérülés nem történt, habár a bányában a robbanás pillanatában több mint 130 bányász tartózkodott. A művek a robbanás ellenére teljesen rendben vannak és az üzemet tovább folytathatják.

— A hustalan napok svájoban. A svájci távirati ügynökség jelenti: A közgazdasági ügyosztály több élelmező szövetség és más ügyosztályok képviselőinek bevonásával hétfőn tanácskozást tartott, amelyen megállapították, hogy a hustalan napok bevezetését és a sütőipar korlátozását tovább nem lehet halasztani. Az ügyosztály haladéktalanul javaslatot tett a szövetségtanácsnak, amely előreláthatóan még e hét végén határozni fog.

— Adományok az Aradi Újságírók Segítő Egyesületének. A Simay örökösök nevében Erdélyi István 100 koronát, Färber Lajos 100 koronát, A. L. 100 koronát és Kornis Testvérek 100 koronát adományozott az Aradi Újságírók Segítő Egyesületének. A nagylelkű adományokért ezúton mond köszönetet az egyesület elnöksége.

— Felhívás. Felhívja a városi tanács a szén utalvány birtokosait, hogy az utalványozott szén legkésőbbén f. hó 17-ik napjának délelőtt 12 óráig a lovadából vitessék el, mert ezentul az utalvány érvényét veszti és a város a szén más jelentkezőknek fogja kiadni. A befizetett összeget az igazolvány birtokosának visszajuttatják.

— Gyermekkecsik 50 koronától 250 koronáig Fischer Simon nagyáruházában. 311

— Szivarkahűvelők Ingusz I. és Fia cégnél.

— A kiadóhivatal izenete. A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentésbe ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

Ilyefalva kényura a honvédbíróság előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Olyan urat talán még nem csinált eddig a karriereket növelő hosszú háboru, mint amilyen hatalom lett a háromszék megyei Ilyefalván Kocsoládé Sándor, egy ötvennégy éves oláh paraszt. Amikor az oláh csapatok bevonultak Ilyefalvára, a szinmagyar község rendőresküdtjének Kocsoládé Sándor ilyefalvi oláh embertették meg, akinek ez a hivatal annyira a fejébe szállott, hogy olyan alakká vált, amilyenhez foghatókkal eddig csak numoros elbeszélésekben találkozott az ember. Az eddig nyugodt, alázatos oláh paraszt, mintha lerészegedett volna a ráruházott nagy hatalomtól, rövid uralkodása alatt a középkor kényurait megségyenítő dolyffel bánt az ilyefalvi magyarokkal. Véresre verette őket az oláh csendőrökkel, elvitette lovaikat, marháikat, gabonáikat és a győzedelmes Románia nevében kifosztotta a székelyek gabonáit.

Mikor az oláhok megszaladtak Ilyefalváról, Kocsoládé Sándort kézrekerítették a magyar csendőrök és a lehiggadt oláh Musztafa felett tegnap tilt törvényt a kolozsvári honvéd hadosztálybíróság.

A tagadó vállalt vallomásaival szemben kihallgatta a honvédbíróság Deák Albert nyugalmazott bányagazdát, Csomós József nyugalmazott állomáseljárót és Kuti József ilyefalvi lakost.

Deák Albert elmondta, hogy Kocsoládé oláh csendőrökkel végigjárta a község házait s azokból minden gabonát összeszedett. Román nemzetiszinű bokkrétát tett a kalapjához, összesdoboltatta a falu népét és a községháza előtt beszédet intézett a néphez, melyben elmondta, hogy itt ezután Románia az ur és a magyar törvények többé nem érvényesek.

— Egyszer az utcán jártam — beszélt Deák — s hátam mögött jött Kocsoládé egy oláh csendőrrel. Kocsoládé, aki nekem, az öreg uri embernek, eddig mindig alázatosan köszönt, most utánam kiáltott:

— Hé, miért járkálsz te itt az utcán? Nincs neked házad, hogy otthon maradjasz? Takarodj azonnal haza!

— Ezután oláhu odaszólt a csendőrnek:

— Adj neki egy pofont.

— A csendőrben volt annyi becsület, hogy ősz hajamra való tekintettel, nem bántott, mire én gyorsan hazasiettem, nehogy megverjen ez a megvadult ember.

— Kocsoládé szervezte meg Ilyefalván a közigazgatást s engem bakternek tett meg és éjjelenként kénytelen voltam az utcákat járni.

Kuti József vallott ezután, aki elmondta, hogy Kocsoládé egy oláh csendőrrel minden ok nélkül annyira megverte, hogy három hétig betegen feküdt a verés után. Megverte ezenkívül Kocsoládé Szabó Ferenc ilyefalvi gazdát is, akitől két lovat vitt el.

A honvédugyész vádbeszébe és ifj. Isaac Aurél dr. ügyvéd védőbeszéde után a honvédbíróság bűnösnek találta a vádlottat az állam hadereje ellen elkövetett bűntettben s ezért 10 évi súlyosított súlyos börtönre ítélte.

Az oláh betörés idején Sellenberk községben az oláh csapatok Mojsze Gvörgy földmivest nevezték ki községi bírónak. Mojsze annyira igyekezett az ellenség kegyeit megnyerni, hogy a község száz polgárait különböző állurügyek alatt az oláhok kezére juttatta. Ezenkívül egy magyar járőrt hazug jelentéssel megtévesztett, aminek az lett a következménye, hogy az oláh

FOG- tőmés, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog szájával azonos porcelánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpadiós nélkül aranyból, platinaól vagy porcelánból.

FOG- kövek eltávolítása, fogak feborítása és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZÁS. Tizenhét éves tapasztalattal gyakorló, amely idő alatt Berlin, Lipsze, Brüsszel és Londonban, különösen Amerikában a legkiválóbb fogtechnikusoknál mint asztalens müködtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legkiválóbb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújtok, hogy még a legkiválóbb esetekben is a legkiválóbb mértékben megfelelek.

JACOBI GYULA vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Beljárt Eötvös-utca 17. Telefon 757. szám.

hon a járórt kelepoébe esalták és elfogták. Egyébként is egész bíraskodása alatt különböző magyarellenes visszaéléseket követett el. Mind ezért az oláhok kiverése után a kolozsvári honvédügyszesség az állam hadereje ellen elkövetett bűntett miatt emelt ellene vádat. Tegnap vont a felelősségre a honvédtudománybíróság Mojsze Györgyöt és a rövid ideig tartó pünkösti bíróság gyászos emlékeit konok tagadásával szemben igen sok tanu olvasta a fejére. A bíróság, amely Gönczi alozredes-hadbíró vezetésével tárgyalta az ügyet, bizonyítottan vette a Mojsze terhére rótt bűncselekményeket és a perbeszéd elhangzása után Mojsze Györgyöt hat évi súlyosított súlyos börtönre ítélte el.

TORVÉNYKEZÉS.

Alaptalan vádak.

(Tanuvallomás a nagyváradi rendőrségen.)
— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Nagyváradról jelentik: A nagyváradi törvényszék két napi tárgyalás után egy szállítási visszaélés ügyében ma szenzációs határozatot hozott. Weisz Samu, Weisz Mihály, Friedmann Dávid és Berkovics Mór voltak a vádlottak, akik azzal voltak vádolva, hogy a katonai kinstárnak szózt marháknat szállítottak. A bíróság hét napi tárgyalás után mára az összes vádlottakat felmentette a vád és következményei alól, tekintettel arra, hogy a főtárgyalás adatai szerint a vádhatóság alaptalan vádakra alapítottá vádjait.

A vádlottak nyomban szabadlábra helyezte a bíróság és az ügy iratait a törvényszék áttette a nagyváradi polgármesterhez azzal a kéréssel, hogy indítsa meg a rendőri közegek ellen a fegyelmi eljárást, mert a főtárgyaláson beigazolódott, hogy a rendőrség által felvett tanuvallomások valótlanok. A rendőrség közegei utlegetéssel és bántalmazással vették ki a tanukból a vallomásokot, melyeket a tanuk ugy adtak elő, ahogy ezt a rendőri közegek parancsolták. A bántalmazásokról orvosi igazolványt mutattak be a tanuk. Beigazolást nyert az is, hogy a vádlottak a bűncselekményt nem követték el. A védők az ítéletben megnyugodtak, míg az ügyész megfelelbezte azt.

§ Az Emke bűnpöre. Budapestről telefonálja tudósítók: Az Emke és Gallovis Jenő ügyében ma a vád és védő beszédek hangzóttak el és az ítélethozatalt holnapra várják.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. február 15-én esütörtök:

B) Derlát. B) Barlot.

3 a kislány.

Operette 3 felvonásban.

Kezdete 7 órakor.

A szerkesztőesert felol:

Rudnyánszky Endre távollétában
Stauber József.

NYILTÉR.
(Az ezen rovat alatt közölttekkert nem vállalunk felelősséget.)
Limbeck János és fia első m. kir. szab. erékoporsó gyára és temeteszrendező vállalata.

Üzv. Budits Ádámné szül. Schmidt Borbála a saját, ugyszintén az alólítottak nevében is mély fájdalomtól megtört szívvvel jelenti a hön szeretett és felejtethetlen 16 férj, illetőleg édes apa, nagypapa, testvér, sógor, nagybácsai és rokon

Budits Adám,

zenedel tiszár és szállónagybirtokosnak,

folyó évi február hó 18-án, délután 6 órákor, munkás életének 24-ik évében, hosszszas szenvedés után a Mindenható bölés akaratához képest történt jobblétre szenderültét.

A felejtethetlen kedves halott földi maradványai február hó 15-én, délután 3 1/2 órakor fognak Pöltenberg Ernő-utca 2-3. számú gyászházból, a római katolikus anyaszentegyház szertartásai szerint történt beszentelés után a helybeli felső temetőben lévő családi sírkertben az örök nyugalomnak átadatni.

Az engesztelő szent mise áldozat a boldogult lelki üdvéért folyó évi február hó 12-én d. e. 9 órakor fog a főtisztelendő Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatattni.

Áldás emlékére! Éleke kanyvalra!

Arad, 1917. február hó 13.

Üzv. Olinosy Dezsőné szül. Haine Mária, Schmidt Borsike, nevet leányai. Ola osay Dezső, Olajosy Mariska, unokái. Ugyszintén számos más rokon, jóbarát és jóismerős nevében. 21

Stearin és Parafin gyertya
nagy választékban, olcsóbb mint bárhol. Cigaretta hűlőnk nagyban és kicsinyben. Naponta új triss

élő halak.

Minden esütörtökön nagyobb mennyiségű hal érkezik s nagy választékban áll a közönség rendelkezésére s amennyiben a közönség halászükségletét nálam szerzi be, úgy minden héten gondoskodni fogok, hogy megfelelő mennyiségű halat kapjanak. Hagymát, tormát, zöldségféléket, dugnagymát, nagyobb mennyiségűt, egyenesen Makóról szállítva, mindenféle gyümölcs és deigyümölcsöt szalítok mértányos árban. Vidéki rendelések előleg ellenében azonnal küldetnek. Szívcs pártfogást kér

Luttvák József
Asztalos Sándor-utca 8. 790

Viszanteladók figyelemébe!
Chocoládé, cacaó, Chocoládé-bonbonok és cukorka árak
Irákataka: 451
Gábor Mihlós
Arad,
Andrássy-tér 18. Salacz-u. sarak.
Helyi és vidéki telefon: 10-59.

Házeladások,

valamint kisebb és nagyobb birtokok eladását, parcellázását közvetíteni vállalok. Az ország minden részében előjegyzve kis- és nagybirtokok. Aradon magán- és bérlőházak. Ajánlatokat, megbízásokat kér

Halmi József
adásvétel közvetítő iroda.
Lakás: Deák Ferenc-u. 5.
Telefon 726. 691

DURATING!

törvényesen védett vegyi szer, amely a kangarn öltönyök, egyenruhák, szövetek, női ruhák, reverendákon stb. mutatkozó fényt radikálisan eltávolítja.

Kapható:
Schäffer Henrikné
Arad, Andrássy-tér. Magyarországi kizárólagos képviselőjénél
1.—, 1.50, 2.— koronás üvegekben. 627

patkány- és egéirtás

új eljárás szerint.
Patkány- és egéirtáshoz ajánlok patkány- és egéirtósz-bacillus. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egéirtó-szere, csak patkányt és egéret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt eihavezhető.
A patkány- és egéirtósz bacillus ára:
1 kis adag 2—300 patkány kiirtására 6 K.
1 nagy adag 3—600 patkány kiirtására 12 K.

„Matteine“
vegyészeti laboratorium
Arad, Boros Beni-tér 1. szám.
Telefon 10—46. 501

Viszketegséget
rűht, sömört legbiztosabban emul-lasztja a **Barna zsír.**
Kis tégely K 1.00, nagy tégely K 3.—, családi adag K 9.— utasítással rendelhető: Dr. Flesch E. «Korona» gyógyárától, Győr.

Minden rendszerű
író-, sokszorosító- és számoló gépek
valamint ezekhez
: minden kelléknek :
szalag, szénpapír, papír, viaszlap, sokszó osító festék stb. csakis elővondó minőségben való eladása.
Internationalis műszerez-javító műhely
minden néven nevezendő mechanikai gépekre u. m. író-, számoló-, sokszorosító-gépek, ellenőrző pénztárak, gramofonok, legyverek, stb. szakszerű vezetés mellett, jótállással, juttanyos árban teregetve. Allandó gyors- és gépiró-iskola. Irásmunkák, sokszorosítások vállalása
ZIFFER és HOLLÓ cégnél
ARADON, a főpostával szemben. 571

ECETSÁV

Kávéné

konzerv cukorral, mely a legfinomabb szemeskávéné legjobb kávépótléktól és tiszta cukorból lesz előállítva, 1 liter megfelel 60 adag izletes kávénak. 0.2 liter.

Garantált 86% vegyileg tiszta, étkezési célokra, prima svéd áru 80 grammos üvegekben, mely megfelel 25 liter kellemes ízű asztali ecet készítéséhez
Pörkölt kávé Ceylon és Cuba keverék kilója K 10 küld utánvét mellett.

Beck Testvérek
Arad, Teleky-utca 20. szám.

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár Részvénytársaság.

Vagyol.

Mérleg-számla 1916. évről.

Teher.

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Pénztár-álladék			523.670	57	Alaptőke:				
Más pénzüzeteknél elhelyezett tőkék			8.557.021	84	10000 drb 400 kor. részvény- ben			4.000.000	
Váltó-tárca álladék			10.267.107	19	Tartalékalapok:				
Folyó számlai adóskok:					Általános tartalékalap	2.700.544			
értékpapirokkal és jelzalog- biztosítékkal fedezve			12.096.598	11	Arfolyamkülönbözeti tartalék- alap	200.000			
Jelzalog-kölesönök			4.386.197	92	Ingatlan értékkülönbözeti tar- talékalap	100.000			
Előlegek értékpapirokra			130.905	50	Tisztviselők és szolgák nyug- díjalapja	565.409		3.565.953	
Saját értékpapirok:					néh. Nachtnébel Ödön alapítványa			10.000	
Allamadósság, záloglevelek és kötvények	3.351.627				Betétek:				
Bankok, takarékpénztárak és biztosító társasági részvény.	518.400				betéti könyvecskékben	25.220.007	21		
Ipari és közlekedési vállalatok részvényei	345.885				folyó számlákban	7.400.017	23	32.620.024	44
Különfélék	665		4.216.577		Hitelezők			684.661	83
Ingatlan vagyon:					Magyar takarékpénztárak köz- ponti jelzalogbankjára átruná- zott jelz. kölesönök			302.144	85
intézeti székházak	840.000				Ki nem fizetett osztalékok			905	
árverésen megveit ingatlanok	618.246		1.458.246		Előre befolyt kamatok			241.659	60
Tisztviselők és szolgák nyugdíj- alapjának tulajdonát képező:					Be nem fizetett betétkamatadók			64.122	29
értékpapirok	254.600				Előre felvett házbérek			2.324	34
ingatlan	130.000		384.600		Nyereség-egyenleg:				
néhai nachtnébel Ödön alapít- ványának értékpapirjai				10.000	Athozat előző évről	86.163	88		
Felszerelések	18.515			18.660	1916. évi tiszta nyereség	495.714	97	581.878	85
10% leírás	1.855			26.090					
Hátralékos kamatok				17					
			42.073.674	30				42.073.674	30

Kelt Aradon, 1916. évi december 31-én.

Heinrich Sándor, s. k.
vezérigazgató.Földes Soma, s. k.
cégv. titkár.

Az igazgatóság:

A felügyelő-bizottság:

Gróf Károlyi Gyula, s. k.
elnök.Dr. Dálnoki Nagy Lajos, s. k.
elnök.

Dr. Baross Lajos, s. k.

Purgly László, s. k.

Báró Bohus Zsigmond, s. k.

Szalay Antal, s. k.

Gróf Breda Victor, s. k.

Báró Urbán Péter, s. k.

Dr. Fábry Sándor, s. k.

Vásárhelyi János, s. k.

Vásárhelyi László, s. k.
igazgatók.Daniel Endre, s. k.
felügyelő-biz. tag.Szathmáry János, s. k.
felügyelő-biz. tag.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottságának jelentése a huszonhetedik rendes közgyűléshez.

Tisztelt Közgyűlés!

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaságnak 1916. évi ügykezelésére és mérlegére vonatkozólag tisztelettel jelentjük, hogy a társaság vagyonkezelését és az ügyek vezetését úgy az anyaintézetnél, mint a fiókintézeteknél az egész évben éber figyelemmel kísértük, az ezekkel összefüggő könyveléseket több ízben tüzetesen megvizsgáltuk s azt tapasztaltuk, hogy úgy az ügykezelés, mint a könyvelés mindenben a kereskedelmi törvény és az alapszabályok intézkedéseinek megfelelően történt.

Jelentjük továbbá, hogy az igazgatóság részéről elénkbe terjesztett mérleget, továbbá a veszteség- és nyereség-számlát behatóan megvizsgáltuk, az egyes köny-

vekkal összehasonlítottuk s úgy találtuk, hogy a kitüntetett eredmény, úgy az általunk 1916. évi december hó 31-iki állapotokra vonatkozólag megejtett felvételekkel, mint az egyes naplókval és könyvekkel teljesen megegyezik s a kereskedelmi törvény idevonatkozó intézkedéseinek tökéletesen megfelel.

Ezek után a választmánynak és az igazgatóságnak a kitüntetett 581.878 korona 85 fillér tiszta nyereség felosztását tárgyzó és az évi jelentésben foglalt javaslatához teljes egészében hozzájárulunk és a t. közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

Végre kérjük a t. közgyűlést, hogy az 1916. évet illetőleg úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Kelt Aradon, 1917. évi február hó 10-én.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

Daniel Endre, s. k.
felügyelő-biz. tag.Dr. Dálnoki Nagy Lajos, s. k.
felügyelő-biz. elnök.Szathmáry János, s. k.
felügyelő-biz. tag.